

E Eren erantzuna

1. Salakuntza ugari egiten diozue EIKERI. Horietako batzu aukeratu ditugu hemen (Zehaztasunez erantzun, mesedez; zuen salakuntza teorikoezia dela aurpegiratzen zaizue eta).

Zehaztasunez erantzuten ahaleginduko gara galdera guztiak eta konkretuki lehen galdera honetako atal oro. Nolanahi ere, «zuen salakuntza teorikoezia dela aurpegiratzen zaizue eta» esaten duzunean, zuzendari jauna, guk ez dugu horrelakorik entzun ibili garen lekuetan; kontrakoa esango genuke gertatu dela. Proiektu publiko batetaz mintzatzerakoan eta bera gorpuzteko, gure eritzian, bete beharko lirakekeen ezaugarri konkretuez hitzegin dugu eta horiek izan dira gure salakuntzak eta kritikak.

a) EIKEk ez omen du egiaz eta benetan eskola publikorik nahi. Proiektuan bertan non eta zertan agertzen da hori?

EIKEk, Lege-Proiektu bezala, bi parte nagusi ditu eta biek oro har estrategia bat definitzen dute.

Lehen partean ikastolak publiko bihurtzeko organoa sortzen da, EIKE izeneko erakundea. Eta konkretuki puntu hau izan da gehien eztabaidatua eta kritikatu.

Euskal gobernuak berak programa aurkeztu eta defendatu zue-nean, sare bakar baten ikuspegitik egingo zela baieztatu zuen.

Garai hartan gobernuak berak baztertu zuen ikastolentzat sare

propio bat, ohartzen bait zen bi sare publiko izateak eskola publikoaren proiektuarentzat zekartzan ondorio tamalgarriez. Orain postura aldatu du; eta galdetzen zaigu EIKE sortzeak eskola publikoarentzat zein kalte dituen. Hona hemen:

Historikoki, hezkuntz mailan, sareen existentzia diskriminazio ideologiko eta sozialen iturri bihurtu da. Sareen existentziak hezkuntzaren ordenakuntza demokratikoa ezinezko egiten du eta aldi berean guk onartzen ez dugun ideia bat sartzen du hezkuntzaren munduan: eskolen arteko kompetitibitatea. Eta honek ondorioz beste aspektu negatibo bat darama berarekin: hezkuntz plangintzarik ezin daitekeela egin.

EIKE beste sare bat bezala antolatuz, ikastolak eta zentru publikoak, biharko euskal eskola publikoaren zutabe osagarriak izan beharrean, kompetitibitatean, konfliktoan sartuko diren bi eskola—mota izanen dira. Dagoen eskola—eskaera beregana bideratu nahian planteatuko den konfliktoa, hain zuzen.

Eta kompetitibitate honek eskolen espezializatzea ekarriko luke, hizkuntza medio delarik. Irakaskuntza euskaraz ematen duten zentruak eta irakaskuntza gazteleraz emanaz euskara asignatura bezala ematen duten zentruak. Eta aipaturiko sailkapen hau garbi ikusten da EIKeren 2. eta 3. artikuluetan. Zentru baten publikotasuna, beste baldintza batzuek kontuan izanik ere, hizkuntzaren arabera definiturik dago. Sare batean egon ala bestean, hizkuntzaren kontua da. Eta gainera beste datu arriskugarriago batekin: euskalduntzen den zentru publiko bat EIKera pasatzeko positibitatearekin.

Gure eritziz, ikuspegi honetatik inolaz ere ezin daiteke lortu gure hizkuntzaren normalizazioa hezkuntzaren alorrean. Are guxtiago euskal eskola publikoaren proiektua.

Bigarren, EIKEk ikastolentzat barne—funtzionamendurako estatutu bat definitzen du. Eta gure eritzian bederen, eskola publikoari buruz azken hamar urte hauetan eman diren debateekin zerikusi gutxi du. Eredu publiko bati erantzuten dion lege bat baino gehiago da PNVk duen hezkuntz ereduari loturiko lege bat.

Hurrengo atalean konkretuki gai honetaz galdetzen zaigunez, han luzatuko gara gehiago. Halere, eta zerbait aurreratzeagatik,

Asanbladaren konposaketak, eskolari buruzko kontzepzioak, kontrataziorako batzordeak eta abarrek eskola publikoarekin zerikusi gutxi dute.

Baina, aurreko puntuan bezala, oraingoan ere beste zentru publikoetatik bereizteko asmo garbi bat dago. Bateratzeko asmoak agertu baino distantziak azpimarratzekoa. Distantziak irakasleagoa funtzionari bihurtzeko eta kontrataziorako garaian, distantziak gurasoek batean eta bestean dituzten ahalmenetan, eta distantziak sare batean eta bestean Federazioei eta «APAS» delakoei partehartze-mailan ematen zaien tratu diferentean.

Eta lehen atal honekin bukatzeko, gobernuaren proiektuak euskal eskola publikoaren aurkako estrategia bat definitzen du.

Estrategia honetan, ikastolak «gure eskolak dira» eta beste zentru publikoak gureak, baina bigarren mailakoak. Eta kontsiderazio honen arabera aurreratzen zaigun estrategiak zera dio: «Defenda ditzagun ikastolak eta, momentu hobeak datozkeenean, defendatuko ditugu besteak, eta gero planteatuko dugu sareen bateratzea».

Guretzat estrategia hau erabat onartezina da, zeren eta Komunitate Autonomoko hezkuntz sistema batasun ikuspegi batetik defendatu beharrean, azpistema berriak antolatzen bait dira, eskola publikoaren projektua desartikulatuz.

Gobernuak, LOAPAren argudioa ateratzen duenean bere projektua justifikatzeko, tranpa egiten du. Zeren berak garbi bait daki, *funtzio publikoari* buruzko titulua dagoen bezala ateratzen bada, EIKEk ez duela inongo bideragarritasun legalik. Eta aldatzen bada eta funtzionari propioen gorputza hezkuntz mailan sortzeko, Autonomi Estatutuak agintzen duen legez, atak irekirik gelditzen badira, EIKE sortzeko arrazoirik ez du gobernuak.

Aurrean daukagun auzia ez da ikastolak bakarrik segurantzia aurki dezaketeneko marko bat defendatzea, baizik eta ikastolak barnean direlarik euskal eskola publikoaren markoa defendatzea.

Eskola publikoaz denok hitzegin dezakegu. Denok ager dezakegu sareen bateratzearen alde gaudela; baina baieztapen guzti

horiek baino garrantzizkoagoa da nolako eta zein bide proposatzen den horretarako.

Gure ustez, eta demagogiak aparte utzirik, Gobernuak proposatzen duen bidetik ez goaz euskal eskola publikorantz.

b) Sare autonomo baten muntaketa omen da EIKE. Zein sare-mota eta zergatik?

Sare berri bat izan nahi duela, garbi dago. Eta horren izaera autonomoa bi ikuspuntutatik azter daiteke. Alde batetik, Hezkuntz Departamentuak beste edozein Administrazio instituzional edo erakunde autonomok sor ditzake. Eta zentzu honetan, publiko izan nahi duten ikastolen titularitatea Departamentuak berak zuzenean hartu beharrea, titularitate hauen jabe izan den erakunde autonomo bat sortzen du: EIKE izeneko erakunde publikoa, alegia.

Departamentuak, bere administralgoak, beste zentru publikoen gestioa, ordenakuntza edota plangintza zuzenean eramaten duen bezala, ikastola publikoentzat EIKE erakunde bat sortzen du. Honetan datza sare honen izaera autonomoa.

Eta bestalde, autonomotasuna beste sarearengandik. Zergatiari, gobernuak erantzun beharko lioke. Gure eritzian, azpisare hau sortuaz gobernuak hobeki kontrola dezakeelako.

c) Projektu honek gestio demokratikoa ukatu egiten omen du. Zertan?

Lehenik hitz bi, gure eritzian demokraziak zer suposatzen duen hezkuntz mailan. Alde batetik, suposatzen du botere publikoek, hezkuntz administralgoak, zentruen autonomia errespetatu eta bultzatu behar dutela: zentruen autonomia errespetatuaz, hezkuntzaren sektore diferentean partehartzea posibletu eta indartu behar dutela instantzia guztietan. Eta bestalde, zentruan bertan ere demokraziaz funtzionatu behar dela: hau da, hezkuntzari bu-

ruzko eritzi patrimonialistak baztertu behar direla. Eskola ez dela inoren patrimonio eksklusiboa, baizik eta ikasle-irakasle eta gurasoek osatzen duten hezkuntz komunitatearena dela eskola eta haren zerbitzuan egon behar duela. Horregatik, eskolan gestiorako sistema paritarioak proposatzen eta defendatzen ditugu.

EIKE proiektuak ez ditu gure eritzian bete behar diren bi printzipio hauek onartzen eta horregatik proposatzen duen gestio-ereduak ez du demokratiko izenik merezi. EIKE projektua LOECEn oinarritzen da eta lege horri egin zitzaizkion kritika oro egin diezaizkiokegu orain EIKeri. Eta horien artean batipat Administrazioaren partetik zentruen autonomiaren kontra ezartzen den kontrola.

Baina gobernuaren proiektuak LOECE hobetu ez baino gauzak askoz ere okerrago jartzen ditu.

LOECEk bederen guraso-irakasleen arteko sistema paritario bat seinalatzen du. EIKEk berriz, eta hau da benetan harrigarria, LOECEn dauden organoak jasoaz eta bere konposaketa errespetatuaz beste bi organo asmatzen ditu beste sistema guztia hondartzeko. Bi organu hauek zentruko Asanblada eta Pertsonal-Batzordea dira.

Zentruko Asanbladan ez da guraso-irakasleen arteko sistema paritario bat errespetatzen. Beste organoetan errespetatzen da eta honetan zergatik ez? Arrazoia guretzat sinplea eta aldi berean tamalgarria da. Eusko Gobernuak pentsatzen bait du zentru baten martxa Administrazio eta gurasoen arteko gauza dela, irakaslegoa hauen pean dagoen profesionala izanik.

Eta ideia hau guretzat tristea eta grabea da, zeren eta gobernuak honekin adierazten bait du eskolari buruz duen eritzi patrimonialista.

Eta bestalde, Pertsonal-Batzordea dugu. Kontratazioarako kriterioak aplikatuko dituen batzordea, alegia. Gure ustez eta askotan hitzegin dugu honetaz hezkuntz arduradunekin, batzorde honen bidez kontratazio publikoari ateak hersten zaizkio, diskriminazio ideologiko eta politikoari bideak libre utziaz. Azkeneko honek zerikusi gutxi du gestio demokratikoarekin eta are gutxiago eskola publikoaren proiektuarekin.

d) Zer iritzi duzue EIKEk gurasoei ematen dien eginkizun juridikoaz?

Ez genuke guk eginkizun juridiko bezala definituko, lege-projektuak gurasoen partehartzeari buruz duen eritzi bezala baizik. Gobernuak Zentruko Asanblada tratatu duenean agertu ditu benetan bere asmoak eta eskola-ereduari buruzko eritzia.

Gobernuak kontsideratzen du, hezkuntzan lehen interesatuak gurasoak direla eta ondorioz zentruetako barne gestioan hauei eman behar zaiela lehentasuna beste sektoreen gainetik. Ideia honen bidez ez da bultzatzen gurasoek hezkuntza mailan izan behar duten funtzioa ez eta partehartzeko eskubidea.

Esan nahi zaiguna zera da: partehartzeko ez baino kontrolatzeko daudela gurasoak. Inork ez ditu ukatzen gurasoek hezkuntzarekiko dituzten eskubideak, eta horiek errespetatu daitezkeen gurasoek han egon beharko dutenik.

Baina gurasoen partehartzea ez da horretan bakarrik gelditzen. Gurasoek, eskolako komunitatearen partaide direnez, hezkuntza funtzio garrantzizko bat bete behar dute. Eta paradójikoa badirudi ere, EIKE proiektuak ez du aspektu hau jasutzen.

2. Sare bakarra proposatzen duzue zuek.

a) Sare bakar hori posible al da gaur eta hemen, ikastolarentzat kalterik gabe?

Proposatzen dugun eskola publikoaren eredia sare bakarraren ikuspegitik egiten dugu. Sare honen bi ezaugarri nagusienetakoak, gure ustez, hauek izango lirateke:

1.- Sare horretako eskola guztientzat estatutu demokratiko bat.

2.- Sare horretan lan egiten duten funtzionarioen gorputz propio bat.

Lehen esan bezala, marko administratibo-juridiko hau lortzeko aurreratu behar den estrategian dago kakoa.

Gure ustez, egun daukagun biderik egokiena zentru publikoak eta ikastolak sare bakar batean sartzea da. Eta inkorporazio horretan ikastolek ez dute zergatik kalterik jasan behar.

Gaur egun Komunitate Autonomoak hezkuntz mailan dituen kompetenziak ikusirik, ikastolen berezitasunak segurta daitezke. Ikastoletan egun ematen diren eredu linguistikoak (D eredu batez ere) garantizatzeko inongo oztoporik ez dago. Irakasle-andereñoen lan-segurtasuna, funtzionari izatea, klaustroen estabilitatea, e.a. lortzeko lege-eragozpenik ez dago. Bakar-bakarrik, horretarako, borondate politikoa eskatzen dugu.

b) Zein dira zehazki zuen ustezko oztopo nagusiak, eta nola gaindi daitezke?

Guretzat egun oztoporik nagusia Eusko Gobernuaren jarri da. Ez duela bide honetatik sartu nahi, alegia.

Gobernuak postura aldatuko balu, ikastoletan gaur dauden zenbait zalantza txikiagotu egingo lirateke eta denok hainbeste aldiz aipatzen dugun eskola publikoaren projektutik hurbilago egongo ginateke.

Oztopo objektiboez hitzegiterakoan, irakaslearen regulazio administratiboa azaltzen zaigu nagusien. Eta honek soluziobideak ere objektiboak ditu. Esijitzen duena da bi gobernuen aldetik arazo hau konpontzeko borondatea eta batipat Gobernu Sozialistaren partetik ikastolen instituzionaltze publikoak eskatzen duen tratamendu bereziaz jabetzea.

Hau garbi utzirik, jarraitu beharko litzatekeen bidea honako hau izango litzateke.

— Ikastoletako irakasle goa bezala kontratatzea, lanpostua segurtatuz funtzionari izatera iritsi bitartean.

— Denboraldi horretan plaza horiek konkurtsora ez ateratzea.

— Oposaketa hertsien konbokatoria, ikastoletan pasatako urteak meritu bezala barematuaz.

c) Arazo zenbait eta zuen soluzioak hurbilagotik ikus ditzagun:

— Funtzionaritza motak.

Gure hezkuntz proposamenean eskola-sare bakarrarekin batera funtzionarioen gorputz bakarra proposatzen dugu. Irakaskuntzako langileen bateratze hau Komunitate Autonomoko funtzionarioari propioen markoan ikusten dugu. Irakaskuntzari dagokionez Estatuko gorputz orokorrak desagertu beharko lukete funtzio publikoaren kompetentzia duten Komunitate Autonomoetan eta baita tipat Euskal Herriko Komunitate Autonomoan.

Honek zera suposatzen du: Eusko Parlamentuak Euskal Funtzio publikoaren legea egin beharko lukeela eta bertan regulatu gaurregun transferituak diren funtzionarioen inkorporazioa.

Zer esanik ez, kontu handiz eman behar den pauso bat dela eta, gobernu zentralarekin edota beste Komunitate Autonomoko gobernuekin batera soluzionatu beharko liratekeela Komunitate Autonomoan gelditu nahi ez duten funtzionarioen arazoak.

— Irakasle erdaldunaren borondatea.

Ez dakigu konkretuki zer galdetzen duzuen oraingoan. Euskalduntzeari buruz, Euskal Funtzio publikoan inkorporatzeari buruz, etc.

— Transferituen eta ikastolen elkartea egiteko «kontsentsua» beharko litzateke, Federazioen ustetan. Kontsentsu hori (irakasleena, gurasoena nagusiki) posible ikusten al duzue?

Dudarik gabe beharrezkoa ikusten dugu aipatzen den kontsentsu hori. Eta ez irakasleena eta gurasoena bakarrik, sindikatu eta alderdi politikoena ere bai.

Guk posible ikusten dugu, baina bizitzako beste arlo guztietan bezala kontsentsua ez da espontaneoki sortzen, baizik eta landu

egin behar da. Eta zentzu honetan, Gobernuaren proiektuak kontsentsua eta elkartasuna bultzatu beharrean, tentsioa eta konfrontazioa sortzen ditu.

3. Integrazioa egiteak berak adina kontu lezake bateratze hori egiteko *moduak*, elkarketa hori zein kondizioetan egingen den, alegia. Ikastola suntsitzeko arriskurik gabe egin daitekeela uste al duzue? Nola?

Zeintzu lirateke horren abantailak, bestalde?

Aurreko puntu batean agertu dizuegu proposatzen dugun bateratze prozesuak ez dituela ikastolak dituen berezitasunak arriskutan jartzen.

Dudarik gabe bateratzea egiteko moduak garrantzi handia du eta zentzu horretan behar beharrezkoa iruditzen zaigu politika informatibo garbi bat. Proiektuak egiterakoan Federazio, APAS, indar politiko eta abarrekin kontsultatuaz. Bateratze prozesu honen batera plangintza linguistiko bat aurreratuz, herri eta bailara bakoitzean hezkuntzaren ordenakuntza elaboratuaz.

Abantailak guretzat garbiak dira:

— Euskal Eskola Publikoa aurrera ateratzeko kondizio hobegotan jartzen gara.

— Edozein ofentsiba zentralistaren aurrean indarrak baturik fruitu hobekak lor ditzakegu, bi saretan zatituta baino.

— Euskararen normalizazioak askoz gehiago irabaziko du.

— Herri hau osatzen dugun sektore sozial diferenteak hezkuntza proiektu baten inguruan biltzeko kondizio hobekak sortzen ditu.